

Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi Konya Alaaddin Tepesi, Türkiye örneği

**Koray Özcan
M. Serhat Yenice¹**

Özet

Bu araştırmanın amacı; Konya kentinde Alaaddin Tepesi olarak bilinen yaklaşık dört binyıllık tarihsel kültür katmanlarından oluşan arkeolojik miras varlığının sürdürülebilirliğine ilişkin koruma–geliştirme stratejilerinin, gerek gelecek kuşaklara yerinde aktarım–sunum gerekse kentsel yaşam ile bütünleşme olanakları açısından stratejik mekânsal planlama yaklaşımına dayalı olarak üretilen yöntem kurgusu eşliğinde tanımlanmasıdır. Bu tanımlamanın, Türkiye’de özellikle tarihsel kentlerdeki arkeolojik mirasa konu olan koruma alanları üzerine odaklanan planlama çalışmalarına, gerek yöntem kurgusuna gerekse geleceğe dönük koruma–geliştirme stratejilerine ilişkin arayışlar açısından katkı koyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arkeolojik miras, Konya, koruma–geliştirme stratejisi, sürdürülebilirlik.

Sustainability of archaeological heritage: A method proposal for conservation–development strategy A case study for Konya Alaaddin Hill, Turkey

**Koray Özcan
M. Serhat Yenice**

Abstract

This paper attempts to define conservation–development strategies for sustainability of archaeological heritage composed of historical cultural layers which traces back approximately four–thousand years as known Alaaddin Hill in the city of Konya in terms of the possibilities of in situ presentation to future generations and also integrate within urban life by using a methodology based on the strategic spatial planning approach. It is considered that this definition will contribute to the planning studies focused on the archaeological heritage in the historic cities in Turkey in terms of the methodological framework and also approaches on conservation–development strategies to the future.

Keywords: Archaeological heritage, Konya, conservation–development strategy, sustainability.

¹ Selçuk Üniversitesi, Mühendislik–Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü. kozcan@selcuk.edu.tr
Selçuk Üniversitesi, Mühendislik–Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü. msyenice@selcuk.edu.tr

1. GİRİŞ

Arkeolojik miras, tarihi ve bilimsel araştırmalar yoluyla geçmiş kültür katmanlarının ve tarihsel topografyanın belirlenerek gelecek kuşaklara aktarılması–sunulması yoluyla toplumsal tarih bilincinin yerleştirilmesine, kentsel belleğin oluşturulmasından, geçmiş kentsel deneyimler eşliğinde geleceğe dönük mekânsal gelişme stratejilerinin kestirilmesine dek uzanan kentsel bilgi birikim sürecinde, insanlık tarihinin ve dünya kültür mirasının potansiyel kaynak alanları olarak önem taşımaktadır. Nitekim arkeolojik miras, UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim Kültür Kurumu), HABITAT (Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşmeleri Merkezi), ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) ve Avrupa Konseyi gibi küresel düzlemdeki organizasyonlar tarafından yayınlanan sözleşmeler, tüzükler, tavsiye ya da ilke kararlarında insanlık tarihinin “ortak belleği” olarak değerlendirilmekte² ve disiplinlerarası tarihi ve bilimsel incelemeler eşliğinde korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması–sunulması gerekliliğine vurgu yapılmaktadır.

Bu noktada temel konu; “*kentsel bilgi birikim sürecinin temel kaynak alanları olarak arkeolojik mirasa konu olan koruma alanlarının, sürdürülebilir korunmasına yönelik planlama arayışları nasıl bir yöntem izlencesi eşliğinde ele alınmalıdır?*” ya da “*Arkeolojik miras alanlarına yönelik sürdürülebilir koruma–geliştirme stratejileri nasıl belirlenmelidir?*” sorularına cevap aranması biçiminde ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı; Konya kentinde Alaaddin Tepesi olarak bilinen yaklaşık dört binyıllık tarihsel kültür katmanlarından oluşan arkeolojik miras varlığının sürdürülebilirliğine ilişkin koruma–geliştirme stratejilerinin, gerek gelecek kuşaklara yerinde aktarım–sunum gerekse kentsel yaşam ile bütünleşme olanakları açısından stratejik mekânsal planlama yaklaşımına dayalı olarak üretilen yöntem kurgusu eşliğinde tanımlanmasıdır. Bu tanımlamanın, Türkiye’de özellikle tarihsel kentlerdeki arkeolojik mirasa konu olan koruma alanları üzerine

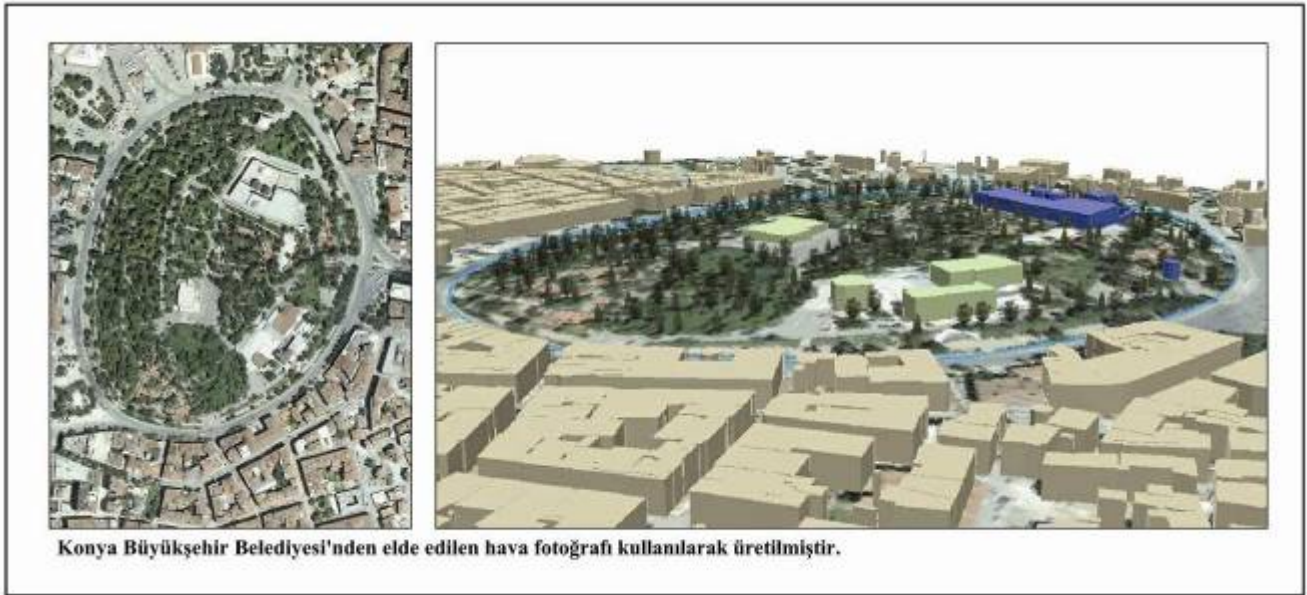
² Bu konudaki uluslararası–ulusal hukuksal düzenlemeler için bkz. Uluslararası düzeyde; ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü (1990), Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi (1992), Avrupa Mimari Mirasının Korunması Sözleşmesi (1985), Avrupa Parlamenter Meclisi Arkeolojik Mirasa ilişkin 1978, 1981, 1988 tarihli tavsiye kararları, ICAHM Arkeolojik Miras Yönetimi Uluslararası Komitesi Tüzüğü (1990). Ulusal düzeyde, 4434 Sayılı Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasına İlişkin Kanun, 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. KTVK Yüksek Kurulu 1999 tarih 658 sayılı Kentsel Arkeolojik Sit Alanları Koruma ve Kullanma Koşullarına ilişkin İlke Kararı.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

odaklanan planlama–uygulama tartışmalarına³ gerek yöntem kurgusu gerekse geleceğe dönük sürdürülebilir koruma–geliştirme stratejilerine ilişkin arayışlar açısından katkı koyacağı düşünülmektedir.

2. KONU VE KAPSAM

Araştırmanın konusu, Konya tarihi kent merkezi ile yönetim kurumları ve iş merkezleri eşliğinde geliş(tiril)en yeni merkez alanı arasında geçiş bölgesi niteliğindeki ortalama 20 metre yükseklikte, yaklaşık 9,00 hektar (Ha.) alanı kapsayan “Alaaddin Tepesi” olarak anılan höyüktür. Söz konusu alan, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu (GEEAYK)’nın 13.11.1982 tarih ve A–3861 sayılı kararı ile “arkeolojik, tarihsel ve doğal sit alanı” olarak belirlenmiştir (Şekil 1).

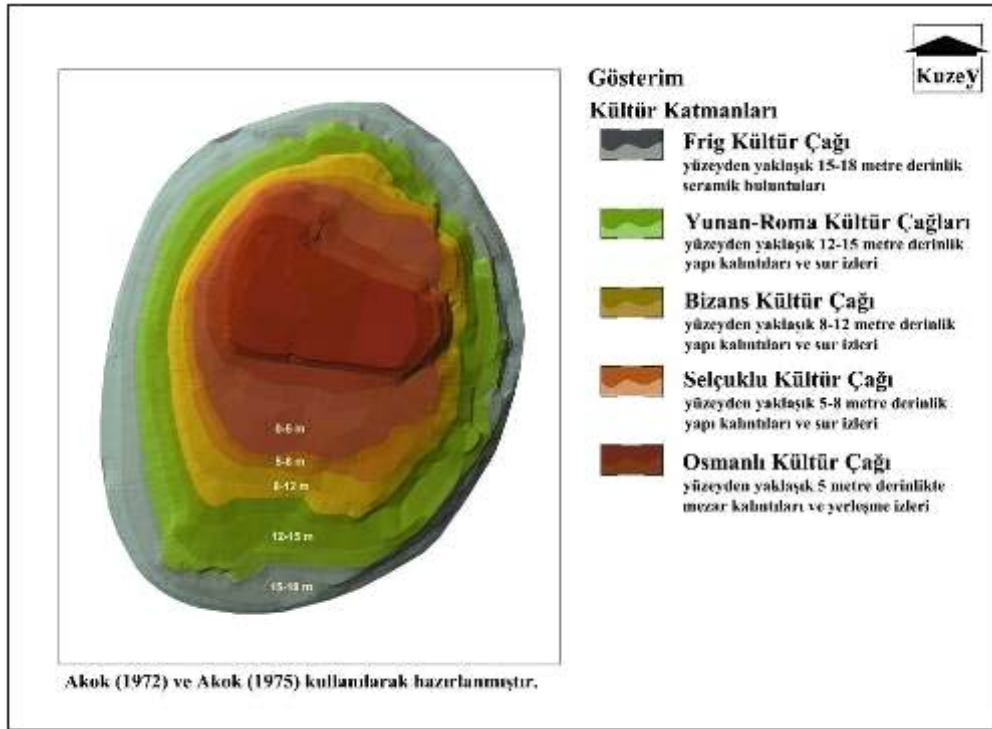

Şekil 1: Genel görünüm, Konya Alaaddin Tepesi

³ Türkiye’de arkeolojik sit alanlarının korunmasına yönelik planlama–uygulama tartışmaları için bkz. Tankut, G (1991) Kentsel Arkeolojik Alanlarda Arkeolojik Değerlerin Kent Hayatına Katılımı, Korumanın Fiziksel Planlama Boyutu, Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi I. Ulusal Sempozyumu (14–16 Ekim 1991), Antalya, s. 19–24. Madran, E. (1991) Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesinde Yasal, Parasal ve Örgütsel Sorunlar ve Olanaklar, Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi I. Ulusal Sempozyumu (14–16 Ekim 1991), Antalya, 43–44. Serdaroğlu, Ü (1990) Arkeolojik Sitlerde Koruma, Kullanma ve Planlama Sorunları, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı (14–16 Mart 1990), Ankara, s.69–74.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Alaaddin Tepesi üzerinde 1941 yılında gerçekleştirilen arkeolojik araştırmalarda⁴, ince tabaka olarak tanımlanan tepe üst yüzeyinden yaklaşık 5.00 metre derinlikteki açmalarda 18. yüzyıla tarihlenen yapı kalıntıları ve Türk–İslâm mezarlarından oluşan Osmanlı çağı yerleşme izleri belirlenmiştir. Tepe yüzeyinden yaklaşık 5.00–8.00 metre derinlikte Selçuklu çağı, yerleşim izleri, 8.00–12.00 metre arasında Bizans çağı, 12.00–15.00 metre arasında Roma ve Yunan çağına ilişkin çağına ilişkin yapı kalıntıları ve sur izleri belirlenmiştir. 15.00–18.00 metre derinlikte ise Frig kültür çağına ilişkin seramik buluntuları elde edilmiştir. Bu tespitler, kentsel bilgi birikim süreci açısından Konya Alaaddin Tepesi’ndeki ilk insan yerleşmesinin ya da yerleşim kültürünün günümüzden dört binyıl öncesine dek uzandığını ortaya koymaktadır (Şekil 2).

Şekil 2: Kültür katmanları, Konya Alaaddin Tepesi

⁴ Arık, R.O. (1941) Alaaddin Tepesi, *Ülkü Halkevi Mecmuası*, 1, 12–15. Akok, M. (1968) Konya’da Selçuklu Köşkü, Selçuklu Saray ve Köşklere, *Türk Etnografya Dergisi*, 11, s.47–73. Akok, M. (1972) Türk Tarih Kurumu Adına Konya Alaaddin Tepesi’nde 1941 Yılında Yapılmış Olan Arkeolojik Kazıda Elde Edilen Mimari Buluntular, VII. Türk Tarih Kongresi (25–29 Eylül 1970), I, Ankara, s.60–63. Akok, M. (1975) Konya Şehri İçindeki Alaaddin Tepesi’nde Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Arkeolojik Kazılarının Mimari Buluntuları, TTK Belleteni, XXXIX(154), s.217–224. Buluç, S. (1996) Konya Alaaddin Tepesi Höyüğü ve Yapılan Arkeolojik Kazılar, XIII. Vakıf Haftası (5–6 Aralık 1995), s.107–109. Alp, G. (1984) Konya’da Frig Çağı, Konya, Feyzi Halıcı (haz.), Ankara: Güven Matbaası, s.41–44.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Ancak Konya Belediyesi'nin 1946–1970 tarihleri arasında Alaaddin Tepesi ve çevresi üzerine odaklanan, orduevi, sinema, halkevi, evlendirme ve düğün salonu, çay bahçeleri, ağaçlandırma–sulama ve zemin tesviye projeleri, asfalt–bordür döşeli araç ve yaya yolları düzenlemeleri⁵ ile Alaaddin Tepesi çevresinde kent içi ring niteliğindeki araç yolu geçkisi⁶ gibi yoğun imar ve altyapı faaliyetlerinin varlığı, 1941 yılında gerçekleştirilen arkeolojik araştırma sonuçlarının dikkate alınmadığını düşündürmektedir. Nitekim sözkonusu projelere ek olarak, 1990 yılında Konya Belediyesi tarafından Alaaddin Tepesi çevresinde ring oluşturan hafif raylı sistem geçkisine ilişkin projenin, Konya Koruma Kurulu'nun olumsuz görüş ve kararlarına rağmen faaliyete geçirilmesi⁷, kentsel bilgi birikim sürecinin temel kaynak alanı niteliğindeki arkeolojik miras varlığının –tamamen– gözden çıkarıldığını ortaya koymaktadır.

Bu projelerin süreç içinde ortaya çıkardığı gerek kullanım gerekse kullanıcı yoğunluğu artışının Alaaddin Tepesi üzerindeki yansımaları, tepe zemininde oluşan toprak kaymaları ve zemin hareketleri nedeniyle gerek yeraltı gerekse yerüstü kültür varlıklarına ilişkin değerlerin yokolma riskinin gündeme gelmesi biçiminde olmuştur. Nitekim Alaaddin Tepesi üzerindeki Alaaddin Camisi, Selçuklu Sultan türbeleri ve Selçuklu Köşkü gibi Selçuklu kültür mirasına ilişkin yapılar, koruma–yenileme⁸ ve kurtarma projelerine konu olmuştur⁸.

⁵ Anonim (1948), Konya Valiliği Üç Yıllık İş Programı (1946–1947–1948), II. Kısım, Konya: Konya Valiliği Yayını, s.243–245. Anonim (1970) Konya Belediyesi 1970 Yılı Başkanlık Çalışma Raporu, Konya: Konya Belediyesi Yayını, s.26, 31. Oran, A. S. (1940), Konya Halkevi Binası Projesi, *Arkitekt*, 10(9–10) s.198–202. Anonim (1946) Konya'da Yaptırılacak Sinema ve Tiyatro Binası Proje Müsabakası Jüri Raporu, *Arkitekt*, 16(11–12), s.251–255. Nitekim Mimar Şehabettin tarafından hazırlanan ve dönemin mimarlık dergisi niteliğindeki *Arkitekt Dergisi*'nde yayınlanan Konya kent planı üzerine bir dizi incelemede, sinema ve halkevi gibi yapı faaliyetlerinin yerleşimi için kentin hakim ve merkezi noktası niteliğine dayanılarak Alaaddin Tepesi'nin önerilmesi ve Konya Belediyesi tarafından sözkonusu yapıların Alaaddin Tepesi üzerinde inşa edilmesi, Alaaddin Tepesi üzerindeki yapılaşma faaliyetlerinde, Mimar Şehabettin tarafından yapılan inceleme ve önerilerin etkili olduğunu düşündürmektedir. Bu etütler için bkz: Şehabettin (1934) Konya Şehir Planı Üzerine, *Arkitekt*, 2, s.46–47. Şehabettin (1934) Konya Şehir Planı Üzerine Etütler, *Arkitekt*, 4, s.121–122. Şehabettin (1934) Konya Şehir Planı Üzerine Etütler, *Arkitekt*, 5, s.145–146.

⁶ Kömürcüoğlu, A (1947) Konya İmar Planlarının Son İzah Raporu, *Arkitekt*, 1(2), s.14–17. Taşçı, Y.–Berksan, H. (1966) Konya Nazım İmar Planı İzah Notları, (Basılmamış Plan Notları), Konya: Konya Belediyesi.

⁷ Koruma Kurulu görüşleri ve planlama süreci için bakınız: Karpuz, H. (1996) Konya Alaaddin Camii ve Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nda Alınan Kararlar ve Neticeleri, XIII. Vakıf Haftası (5–6 Aralık 1995), Konya, s.219–234. Alkan, A.–Çiftçi, Ç. (1994) Konya Alaaddin Tepesinde (Arkeolojik, Doğal ve Tarihi Sit Alanı) Planlama Sorunları, Ulusal Koruma Planlaması Semineri II (29, 30 Eylül, 1 Ekim 1993), İstanbul, s.149–151.

⁸ Alaaddin Tepesi üzerinde gerçekleştirilen zemin tespit ve ölçüm çalışmalarına ilişkin raporlarda, denetimsiz sulama, Orduevi ve Nikâh Salonu gibi yapılar ile asfaltlanan yollar ve denetimsiz motorlu araç girişi nedeniyle tepenin statik dengesinin bozulduğu, Alaaddin Tepesi çevresindeki motorlu araç akımı ve raylı toplu taşıma sisteminin oluşturduğu titreşimlerin ise tepe zemininde ve kültür katmanlarında çökme ve oturmalar oluşturduğu ve tepe zemininin batı, kuzey ve doğu yönlerinde kaymakta olduğu kaydedilmektedir. Bkz: Abicel, M. R. (1988)

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Bugün gelinen noktada, Alaaddin Tepesi’nde kültürel mirasa ilişkin bakım–onarım–yenileme, arkeolojik kazı ve hafriyat gibi her türlü yapılaşma faaliyetleri, Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu denetim ve yetkisi altında gerçekleştirilmektedir⁹. Ancak, arkeolojik araştırmalardan bugüne dek uzanan yarım yüzyılı aşkın süreçte gerek Selçuklu dönemi yapılarına yönelik bakım–onarım faaliyetlerinin gerekse raylı sistem geçkisi altyapı çalışmaları ile çay bahçelerine ilişkin eklenti ve tadilatlar, arkeolojik miras üzerinde ortaya çıkardığı tahribatın ve kaybedilen arkeolojik değerlerin boyutlarını kestirebilmek bugün için mümkün görünmemektedir¹⁰.

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem kurgusu, stratejik mekânsal planlama yaklaşımı kapsamında dört aşamalı bir süreçte ele alınmıştır. Birincisi, arkeolojik, tarihsel ve doğal miras varlıklarının geleceğe dönük koruma–kullanma koşul ve ilkelerine ilişkin planlama ve uygulama izlencesini tanımlayan, planlama ve uygulama araçlarına ilişkin yönetsel ve hukuksal çerçeve ile finansman olanaklarına ilişkin seçenekler sunan “arkeolojik alan koruma–geliştirme stratejisi” oluşturulmasıdır. İkincisi, Alaaddin Tepesi’ne ilişkin tarihi yazılı kaynaklar, arkeolojik–mimari yapı buluntuları ve alan tespit çalışmaları ile 1/1.000 ölçekli hâlihazır harita ve imar planları kullanılarak elde edilen bulguların, tarihsel topografya ve yapısal devinim açısından “kentsel bilgi birikim matrisi” eşliğinde irdelenmesidir. Üçüncüsü, “arkeolojik alan etki ölçme–değerlendirme matrisi” hazırlanmasıdır. Bu matris, Alaaddin Tepesi arkeolojik, tarihsel ve doğal miras varlığının yakın etkilenme alanı ile birlikte bugüne dair koruma–kullanma sorunlarının “SWOT çözümlenmeleri” yoluyla irdelenmesi ve kentsel yaşam ile bütünleşme olanakları açısından “bütünleşik sentez” üzerinden değerlendirilmesine dayanmaktadır. Dördüncüsü, Alaaddin Tepesi’nin arkeolojik, tarihsel ve doğal miras

Konya Alaaddin Camii’nde Yapılan Onarımlar ve Zemin Güçlendirme Çalışmaları ile Alaaddin Tepesinin Sorunları, V. Vakıf Haftası (7–13 Aralık 1987), s.27–70. Kaltakçı, M. Y.–Temizci, Süleyman (1991) Konya Alaaddin Camii’nde Yapılan Zemin İyileştirme ve Temel Güçlendirme Çalışmaları ile Alaaddin Tepesi’nin Sorunları, İnşaat Mühendisliğinde Zemin Sempozyumu (15–16 Kasım 1991), İzmir, s.15–25.

⁹ Konya Alaaddin Tepesi üzerindeki bugüne ilişkin yapılaşma ve imar talepleri ile hukuksal sorunsalın irdelenmesindeki katkıları için Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu üyesi, Selçuk Üniversitesi Mühendislik–Mimarlık Fakültesi Şehircilik Anabilim Dalı öğretim üyesi Mehmet Çağlar MEŞHUR’A teşekkür edilir.

¹⁰ Sevim Buluç, Alaaddin Tepesi zeminindeki toprak kaymaları sonucu başlatılan Selçuklu çağı yapılarının zemin güçlendirme çalışmalarında, Frig çağına ilişkin kültür katmanlarının yok edildiğini kaydetmektedir. Buluç, S. (1996) Konya Alaaddin Tepesi Höyüğü ve Yapılan Arkeolojik Kazılar, XIII. Vakıf Haftası (5–6 Aralık 1995), Konya, s.109.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

---

varlıkları eşliğinde biçimlenen mekânsal ve işlevsel örüntüsünün koruma–kullanma koşul ve olanaklarına ilişkin geleceğe dönük planlama ve uygulama ilkelerini tanımlayan “arkeolojik alan koruma–geliştirme planı” üretilmesidir.

4. ARKEOLOJİK MİRASIN SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİ

Burada, “arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği” başlığı altında; arkeolojik mirasa konu olan değerlerin gerek gelecek kuşaklara aktarım–sunum gerekse kentsel yaşam ile bütünleşme olanaklarına ilişkin olarak üretilen yöntem kurgusu, Konya Alaaddin Tepesi örneklem alanında ayrıntıda irdelenecektir.

4.1. Arkeolojik Alan Koruma–Geliştirme Stratejisi

“Arkeolojik alan koruma–geliştirme stratejisi”, Konya Alaaddin Tepesi’nin kültürel mirasa konu olan arkeolojik, tarihsel ve doğal değerlerin mekânsal birlikteliği niteliğindeki mekânsal örüntüsünün sürdürülebilir korunmasına yönelik (olası) planlama ve uygulama sürecini tanımlayan yöntem izlencesi olarak kurgulanmıştır. Bu yönüyle, kültürel miras varlığının sürdürülebilir korunması ve geliştirilmesine yönelik planlama ve uygulama sürecini, stratejik mekânsal planlama yaklaşımı kapsamında üretilen senaryo kurgusu üzerinden ele alarak, mevcut sorunsal ile geleceğe dönük koruma–geliştirme koşul ve olanaklarını “kentsel bilgi birikim matrisi” ve “arkeolojik alan ölçme–değerlendirme matrisi” eşliğinde değerlendiren, planlama ve uygulama sürecine aktif katılımı öngörülen aktörler ile (olası) planlama–uygulama araçlarını tanımlayan, yönetim–denetim mekanizmasına ilişkin “arkeolojik alan yönetim bürosu” gibi kurumsal mekanizmalar öneren, finansman olanaklarına ilişkin ulusal–uluslararası düzeyde açılımlar getiren “planlama–uygulama aracı” olarak kullanılmıştır (Şekil 3).

<p>▶ ARKEOLOJİK MİRASA KONU OLAN KORUMA ALANLARI</p> <p>"Arkeolojik Sit" ya da "Kentsel Arkeolojik Sit" veya "Arkeolojik, Tarihsel, Doğal Sit"</p>			<p>▶ ARAÇLAR</p> <p>Planlama ve Uygulama Araçları</p>		
<p>▶ SENARYO KURGUSU</p> <p>Uluslararası-Ulusal düzlemde özgün Yerel Kimlik oluşumu "Değer Pazarlaması"</p>			<p>▶ HEDEFLER</p> <p>Toplumsal Tarih Bilinci "Kentsel Bellek" Oluşturma</p>		
<p>▶ TEMELE ÖLÇÜT: ÖZGÜN KARAKTERİSTİK ya da NİTELİK</p> <p>Arkeolojik, tarihsel ve doğal miras alanı; Anıtsal-kamusal yapılardan oluşan silüet-görünüm düzeyindeki tarihsel değerler ve doğal ve tarihsel peyzaj değerleri ile biçimlenmiş mekansal örüntü ya da tarihsel topografya.</p>			<p>▶ AMAÇLAR</p> <p>Kentsel Yaşam ile Bütünleşme "Geçmiş Bugüne Yansıtma"</p> <p>Anıtsal-kamusal hizmet yapılarının silüet-görünüm düzeyindeki özgün karakteristiğine dayanan "Kentsel İmaj" ya da "Prestij Alanı" niteliği ile Doğal ve tarihsel peyzaj varlığına dayanan geliştirilebilir kültürel turizm potansiyeli.</p>		
<p>▶ KAPSAM</p> <p>Arkeolojik, tarihsel ve doğal mirasa konu olan değerler eşliğinde biçimlenen tarihsel topografya ve yakın etkilenme alanı. Yerinde koruma (in situ) yaklaşımı eşliğinde sergileme-sunum olanakları Seçenek ya da alternatifler belirleme ve seçme; Arkeolojik Park ya da Açık Hava Müzesi</p>			<p>▶ UYGULAMA ARAÇLARI</p> <p>Ulusal düzeyde Kanun ve Yönetmelikler; 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu, 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 4434 Sayılı Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasına İlişkin Kanun, KTVK Yüksek Kurulu 1999 tarih 658 sayılı Kentsel Arkeolojik Sit Alanları Koruma ve Kullanma Koşullarına İlişkin İlke Kararı. Uluslararası sözleşme ve tüzükler; Avrupa Parlamentosu Arkeolojik Mirasın korunmasına ilişkin tavsiye kararları, ICOMOS Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü, ICAHM Arkeolojik Miras Yönetimi Uluslararası Komitesi Tüzüğü.</p>		
<p>▶ KENTSEL BİLGİ BİRİKİM MATRİSİ</p> <p>Tarihsel Topografya ve Yapısal Devinim Çözümlenmeleri</p>			<p>▶ PLANLAMA ARAÇLARI</p> <p>Arkeolojik Kazı Programları ile Bilimsel Araştırma ve Eğitim Programları Sergileme-Tanıtım-Sunum Alanları, Kent Tarihi Müzesi ve Ziyaretçi Merkezleri Kültürel Peyzaj Tasarım Alanları Restorasyon-Restitüsyon Projeleri Yeniden Canlandırma (Reanimasyon) ya da Bugüne Yansıtma Projeleri</p>		
<p>▶ ARKEOLOJİK ALAN ETKİ ÖLÇME-DEĞERLENDİRME MATRİSİ</p> <p>▶ SWOT Çözümlenmeleri</p> <p>Bugüne dair ve geleceğe dönük sorun analizi Güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler.</p>			<p>▶ FİNANSMAN OLANAKLARI (Ulusal-Uluslararası Fonlar ya da Sponsorluk)</p> <p>Uluslararası düzeyde; UNESCO (BM Eğitim, Bilim, Kültür Örgütü) HABİTAT (BM İnsan Yerleşmeleri Örgütü) ICOMOS (Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi) ICAHM (Arkeolojik Miras Yönetimi Uluslararası Komitesi) EU Eurocities Programme (Avrupa Birliği Eurocities Programı)</p>		
<p>▶ ARKEOLOJİK ALAN KORUMA-GELİŞTİRME PLANI</p> <p>▶ Müdahale Gerekli Alan(lar) Tespiti</p> <p>Stratejik Öncelikli Müdahale Alanları Geliştirilebilir İşlev Alanları</p>			<p>▶ Bütünlüğe Sentez</p> <p>Mekansal-işlevsel çözümlenmeler. Kullanım kararları-kullanıcı talepleri</p>		
<p>▶ UYGULAMA-DENETİM (Hukuksal Örgütlenme ve Yönetim Mekanizması)</p> <p>▶ Arkeolojik Alan Yönetim Bürosu</p>			<p>▶ KATILIM GRUPLARI: AKTÖRLER VE YETKİ PAYLAŞIMI</p> <p>Geniş kapsamlı katılım ve kurumlararası eşgüdüm; Halk Katılımı Sivil Toplum Örgütleri (demekler, vakıflar, meslek odaları, vd.), Yerel Dinamikler (Sivil Toplum Örgütleri, Yerel Girişim Grupları) Arkeolojik Alan Yönetim Bürosu kapsamında; Yatırım Fon ya da Bütçesi oluşturulması</p>		
<p>▶ Arkeolojik Alan Yönetim Planı</p>			<p>▶ Ulusal düzeyde;</p> <p>Kamu sektörü Araştırma-Geliştirme Fonları; Kültür ve Turizm Bakanlığı Fonları Özel Sektör-Kamu ya da Özel Girişim grupları ortaklıkları ya da Sponsorluk Kurumu</p>		

Şekil 3: Arkeolojik alan koruma-geliştirme stratejisi, Konya Alaaddin Tepesi

4.1.1. Kentsel bilgi birikim matrisi

“Kentsel bilgi birikim matrisi”, tarihsel gelişim sürecinde farklı kültür katmanları eşliğinde biçimlenen tarihsel topografya ve yapısal devinimin, mekânsal bilgi teknolojileri kullanılarak üretilen haritalar üzerinden okunmasına yönelik “mekânsal çözümleme aracı” olarak tanımlanabilir. Bu matris, arkeolojik, tarihsel ve doğal mirasa konu olan kültür varlıklarının yazılı ve görsel kaynaklar kullanılarak belgelenmesi ve envanter hazırlanması, kentsel gelişim sürecinde yapısal devinimin gerek tarihsel topografya gerekse arkeolojik–tarihsel miras üzerindeki mekânsal ve işlevsel etkilerinin izlenmesine dönük olarak kullanılmıştır. Bu yönüyle, “kentsel bilgi birikim matrisi”, kentsel bellek oluşumu ya da kentsel bilgi birikim sürecinin belirlenmesinin ötesinde, Alaaddin Tepesi’nin Konya kenti içindeki mekânsal ve işlevsel kimliğinin belirlenerek, geleceğe dönük koruma–geliştirme koşul ve ilkelerinin tanımlanması açısından önemlidir.

4.1.2. Arkeolojik alan etki ölçme–değerlendirme matrisi

“Arkeolojik alan etki ölçme–değerlendirme matrisi”; Alaaddin Tepesi’nin arkeolojik, tarihsel ve doğal değerlerden oluşan mekânsal ve işlevsel örüntüsünün, arkeolojik alan koruma–geliştirme stratejisi kapsamında, koruma–kullanma koşulları ve geliştirme olanaklarının değerlendirilmesine dönük “sorun belirleme ve çözümleme aracı” olarak kullanılmıştır. Bu matris, arkeolojik, tarihsel ve doğal mirasın, “SWOT çözümlenmeleri” ve “bütünleşik sentez” olmak üzere iki aşamalı bir süreçte değerlendirilmesine dayanmaktadır.

“SWOT çözümlenmeleri”, Alaaddin Tepesi’nin bugüne dair mekânsal ve işlevsel kullanım sorunlarının, yakın etkilenme alanı ile birlikte ele alınarak, arkeolojik, tarihsel ve doğal değerler açısından güçlü ve zayıf yönler ile fırsat ve tehditler eşliğinde, geliştirilebilir potansiyeller ve gelişme olanakları açısından değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme, geleceğe dönük mekânsal ve işlevsel kullanım kararları ile teknik altyapı gereksinimlerinin, arkeolojik miras üzerindeki (olası) etkilerinin tanımlanabilmesi açısından önemlidir (Şekil 4).

“Bütünleşik Sentez”, SWOT çözümlenmeleri yoluyla elde edilen mekânsal ve işlevsel sorunsal ve gelişme olanaklarına ilişkin bulguların, Alaaddin Tepesi ve yakın etkilenme alanındaki mekânsal–işlevsel gelişme eğilimleri ile kullanım kararları ve kullanıcı talepleri (talep analizleri) eşliğinde harita ya da planlar üzerinden değerlendirilmesidir. Bu yönüyle, arkeolojik alan üzerindeki olumlu/olumsuz etkilerinin tanımlanması ve kentsel yaşam ile bütünleşme olanaklarının irdelenmesine dönük bir “görsel çözümleme” aracı olarak kullanılmıştır (Şekil 5).

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER
Arkeolojik, tarihsel ve doğal değerler ve ilişkili yakın çevre kullanımlar eşliğinde geliştirilebilir kültürel turizm potansiyeli.	Arkeolojik, tarihsel ve doğal değerlerden oluşan tarihi topografya üzerinde uyumsuz-aykırı ya da zarar veren işlevsel kullanım alanları ve yapıların varlığı.
Alaaddin Camisi, Selçuklu Köşkü ve Sultan Türbeleri gibi kültürel mirasa konu olan anıtsal yapılarının oluşturduğu silüet-görünüm, kentsel imaj noktası.	Kent içi ring niteliğindeki araç trafiği ve Raylı Toplu Taşıma sisteminin oluşturduğu gürültü ve titreşimler.
Kentsel mekansal ve işlevsel kimlik ya da imaj oluşumu açısından gerek kentsel bilgi birikim sürecine yönelik eğitim amaçlı sergileme-sunum olanakları ve silüet-görünüm açısından kentsel prestij alanı potansiyeli.	Yakın etkilenme alanında yapı düzeni ve yoğunluğuna ilişkin yüksek rantlar nedeniyle ortaya çıkan yeni talep-beklenti ve baskı-eğilimlerin gerek silüet-görünüm gerekse görsel ve estetik değerlerin bozulma riski.
Kentsel nüfusun gününbirlik ya da hafta sonu dinlenme-gezinti gibi açık-yeşil alan gereksinimlerine hizmet edebilme açısından rekreasyonel potansiyel.	Kentsel nüfusun gününbirlik ya da haftasonu rekreasyonel kullanımlarının oluşturduğu denetimsiz kullanıcı yoğunluğu (taşıma kapasitesi sorunları).
Tarihi kent merkezi ve yeni merkez alanı gibi kentsel ekonomik etkinlik merkezleri arasında geçiş bölgesi işlevi.	Tarihi kent merkezi ve yeni merkez alanı gibi kentsel ekonomik etkinlik merkezleri arasında geçiş bölgesi işlevine dayalı kullanım yoğunluğu.
Karatay Medresesi, İnce Minare Medresesi ve Mevlana Külliyesi gibi ulusal-uluslararası düzlemde kültürel turizm potansiyeline sahip gelişme odaklarına ve Kentsel Fuar alanına yakın konumsal nitelik.	Kentsel merkez niteliğindeki yapılaşmış çevre içinde gerek arkeolojik mirasın koruma-kurtarma ve sergileme-sunum gerekse tarihsel değerlerin koruma-yenileme-bakım çalışmalarına ilişkin yüksek maliyet.
Planlama-tasarım ve uygulama maliyet ve süreçleri açısından alan bütününde kamusal mülkiyet sahipliği.	Denetimsiz sulama-bakım ve uygun olmayan bitkisel düzenleme ya da ağaçlandırma çalışmaları ile arkeolojik mirasın tahrib olma riski.
Kentsel yerleşim alanı düzeyinde, coğrafi olarak merkezi konumu ile yüksek ulaşılabilirlik-erişebilirlik potansiyeli.	Kültürel mirasa konu olan Alaaddin Camisi'nin gerek günlük dinsel gereksinimlere gerekse turizme dönük kullanımı ile Orduevi ve Nikah Salonu gibi aykırı/uyumsuz yapıların hizmet sunum kitlesine yönelik denetimsiz araç ve yaya ziyaretçi yoğunluğu (taşıma kapasitesi sorunu).
Planlama-tasarım ve uygulama maliyet ve süreçleri açısından alan bütününde kamusal mülkiyet sahipliği.	
FIRSATLAR	TEHDİTLER
Arkeolojik, tarihsel ve doğal değerler ve ilişkili yakın çevre kullanımları eşliğinde geliştirilebilir kültürel turizm potansiyeli.	Arkeolojik, tarihsel ve doğal değerlerden oluşan tarihi topografya üzerinde uyumsuz ya da zarar veren işlevsel kullanım alanları ve yapıların varlığı.
Alaaddin Camisi, Selçuklu Köşkü ve Sultan Türbeleri gibi kültürel mirasa konu olan anıtsal yapılarının oluşturduğu silüet-görünüm, kentsel imaj noktası.	Tarihi kent merkezi ve yeni merkez alanı gibi kentsel ekonomik etkinlik merkezleri arasında geçiş bölgesi işlevine dayalı yoğun kullanım.
Kentsel yerleşim alanı düzeyinde, coğrafi olarak merkezi konumu ile yüksek ulaşılabilirlik-erişebilirlik potansiyeli.	Kentsel yerleşim alanı düzeyinde, coğrafi olarak merkezi konumu ile yüksek ulaşılabilirlik-erişebilirlik potansiyeli.
Karatay ve İnce Minare Medreseleri ile Mevlana Külliyesi gibi ulusal ya da uluslararası düzlemde geliştirilebilir kültürel turizm odakları ve Kentsel Fuar alanına yakın konumsal niteliği ile mekansal ve işlevsel kullanımlar açısından bütünleştirilebilirlik potansiyeli.	Kültürel mirasa konu olan Alaaddin Camisi'nin gerek günlük dinsel gereksinimlere gerekse turizme dönük kullanımı ile Orduevi ve Nikah Salonu gibi aykırı/uyumsuz yapıların hizmet sunum kitlesine yönelik denetimsiz araç ve yaya ziyaretçi yoğunluğu (taşıma kapasitesi sorunu).
Mekansal ve işlevsel kullanımlar açısından doğal peyzaj varlığının alan bütününde etkin olması.	Denetimsiz sulama-bakım ve uygun olmayan bitkisel düzenleme ya da ağaçlandırma çalışmaları ile arkeolojik mirasın tahrib olma riski.
Kentsel merkez niteliğindeki yapılaşmış çevre içinde olmasına dayalı olarak arkeolojik mirasın ve kentsel geçmişin yerinde (in situ) sergilenmesi-sunumu yoluyla kentsel yaşamla bütünleşme olanağı ya da sürdürülebilirliği.	Kentsel merkez niteliğindeki yapılaşmış çevre içinde gerek arkeolojik mirasın koruma-kurtarma ve sergileme-sunum gerekse tarihsel değerlerin koruma-yenileme-bakım çalışmalarına ilişkin yüksek maliyet.
Planlama-tasarım ve uygulama maliyet ve süreçleri açısından alan bütününde kamusal mülkiyet sahipliği.	Kentsel nüfusun gününbirlik ya da haftasonu açık-yeşil alan kullanımlarının oluşturduğu denetimsiz kullanıcı yoğunluğu (taşıma kapasitesi sorunları).
Tarihi kent merkezi ve yeni merkez alanı gibi kentsel ekonomik etkinlik merkezleri arasında geçiş bölgesi işlevine dayalı yoğun kullanım.	Kent içi ring niteliğindeki araç trafiği ve Raylı Toplu Taşıma sisteminin oluşturduğu gürültü ve titreşimler.
Kentsel nüfusun gününbirlik ya da haftasonu dinlenme-gezinti gibi açık-yeşil alan gereksinimlerine hizmet edebilme açısından rekreasyonel potansiyel.	Yakın etkilenme alanında yapı düzeni ve yoğunluğuna ilişkin yüksek rantlar nedeniyle gerek silüet-görünüm gerekse görsel-estetik değerlerin bozulma riski.

Şekil 4: SWOT çözümlenmeleri, Konya Alaaddin Tepesi

Konya Büyükşehir Belediyesi'nden elde edilen hava fotoğrafı kullanılarak hazırlanmıştır.

Gösterim

Alan Kullanımları

- Arkeolojik, Tarihsel ve Doğal Sit Alanı
  - Tarihi Kent Merkezi (Geleneksel Ticaret ve Konaklama gibi Turizme Dönük Kullanımlar)
  - Yeni Merkez Alanı (Toplumsal-Kişisel Hizmetlere Dönük Kullanımlar-İş Merkezleri)
  - Merkez Saçaklanma -Geçiş- Bölgesi (Perakende Ticarete Dönük Kullanımlar)
  - Konut Alanları
  - Yönetim Tesis Alanları
  - Eğitim Tesis Alanları
  - Kent Meydanı
  - Kentsel Fuar Alanı
  - Kentsel Park
  - Yaya Bölgesi
  - Raylı Sistemi Güzergahı
  - Araç Güzergahı
  - Kültürel Miras Varlıkları
  - Aykırı-Uyumsuz Kullanımlar
- 1-Vilayet
2-Adliye
3-SÜ. Rektörlük
4-Defterdarlık
5-Belödiye
- 1-Selçuklu Köşkü
2-Alaaddin Camisi ve Sultan Türbeleri
3-Şehitler Anıtı
4-İnce Minareli Medrese (Müze)
5-Karatay Medresesi (Müze)
6-Küçük Karatay Medresesi
7-Sanayi-i Nefise Mektebi
8-Mahkeme Hamamı
9-Şerafeddin Camisi
10-İplikçi Camisi
11-Hacı Husun Camisi
- 1-Nikah Salonu
2-Orduevi
3-Çay Bahçeleri

Şekil 5: Bütünleşik sentez, Konya Alaaddin Tepesi

4.1.3. Arkeolojik alan koruma–geliştirme planı

“Arkeolojik alan koruma–geliştirme planı”; bugüne ilişkin sorunsal eşliğinde geleceğe dönük koruma–geliştirme stratejisinin mekânsal ve işlevsel ilkeleri ile koruma–kullanma koşullarına ilişkin uygulama kararlarını ayrıntıda açıklayan bir planlama aracıdır. Bu yönüyle, “SWOT çözümlenmeleri” ve “bütünleşik sentez” bulguları eşliğinde, “stratejik öncelikli müdahale alanları” ve “geliştirilebilir özel işlev alanlarının” tespiti ile mekânsal–işlevsel gelişme stratejilerini yakın etkilenme alanı ile birlikte ele alan ilke planı niteliğindeki “koruma–geliştirme yaklaşımı” üretilmesi olmak üzere iki aşamalı bir çözümlenme sürecinin mekânsal ürünü olarak tanımlanabilir. Bu çerçevede, Konya Alaaddin Tepesi ve yakın etkilenme alanı mekânsal ve işlevsel kullanım biçimlerinin, tarihsel peyzaj değerleri ve anıtsal–kamusal yapıların oluşturduğu kentsel silüet–görünüm düzeyindeki karakteristik ve nitelikler temel ölçüt olmak üzere gerek ulusal–uluslararası düzlemde kentsel kimlik oluşumu, gerekse yerel düzlemde kentsel bellek oluşumu ve kentsel yaşam ile bütünleşme olanakları açısından çözümlenmesi hedeflenmiştir.

5. SONUÇ

Konya kentinde Alaaddin Tepesi olarak bilinen “arkeolojik, tarihi ve doğal sit alanı” statüsündeki, yaklaşık dört binyıllık tarihsel kültür katmanlarından oluşan arkeolojik miras varlığının sürdürülebilirliğine yönelik olarak üretilen yöntem kurgusu eşliğinde yapılan irdelemeler sonucunda; arkeolojik miras varlığının gerek kentsel yaşamla bütünleşme olanakları gerekse kentsel bilgi birikim sürecinde gelecek kuşaklara aktarılmasına yönelik sunum–sergileme ve bilimsel inceleme–eğitim olanaklarına ilişkin birtakım öneriler sunulması mümkün olabilmıştır:

1. Arkeolojik miras varlığının gerek alan kullanım biçimleri gerekse ulaşım ilişkileri açısından gelecek kuşaklara aktarım–sunum ve kentsel yaşam ile bütünleşme olanakları, stratejik mekânsal planlama yaklaşımı kapsamında üretilen “arkeolojik alan koruma–geliştirme stratejisi” eşliğinde irdelenmelidir.

2. Arkeolojik, tarihsel ve doğal mirasa konu olan değerler eşliğinde biçimlenen tarihsel topografyanın, kentsel silüet–görünüm düzeyindeki karakteristik ve nitelikler temel ölçüt olmak üzere “kentsel imaj” ya da “odak noktası” veya “kentsel prestij alanı” olarak geliştirilebilirlik olanakları araştırılmalıdır.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

3. Arkeolojik mirasın yerinde korunması (*in situ*) olanaklarına ilişkin olarak; sergileme–sunum ya da ziyaretçi alanlarını kapsayan “arkeolojik park” ya da “açık hava müzesi” gibi kullanım seçeneklerinin olabilirliği, kentsel yerleşim alanı içindeki mekânsal ve işlevsel niteliğine dayalı olarak irdelenmelidir.

4. Kentsel bellek ya da geçmişin tanımlanmasına yönelik olarak üretilen “kentsel bilgi birikim matrisi” kapsamında, yazılı ve görsel kaynaklar, yüzey araştırmaları, ekolojik gözlemler ve peyzaj araştırmaları yoluyla arkeolojik miras varlığının sağlıklı ve kapsamlı belgeleme–envanter çalışmaları yapılmalı, tarihsel topografya ve yapısal devinim sürecinin tanımlanması açısından yeraltı ve yerüstü kültürel miras varlıklarına ilişkin “kültür katmanları” ve “mekânsal gelişim süreci” haritaları ile reanimasyon (yeniden canlandırma) projeleri üretilmelidir.

5. Arkeolojik alan üzerinde ya da yakın etkilenme bölgesinde, alan kullanım biçimlerinden, teknik altyapı gereksinimlerine, aykırı ya da olumsuz etkileri olan mekânsal–işlevsel kullanımlardan, taşıma kapasitesi olanaklarına dek uzanan bir dizi sorunsalın, arkeolojik miras varlığı üzerindeki gerek siluet–görünüm gerekse yeraltı–yerüstü kültür mirası açısından (olumlu/olumsuz) etkileri, “arkeolojik alan etki ölçme–değerlendirme matrisi” kapsamında “SWOT çözümlenmeleri” ve “bütünleşik sentez” yoluyla belirlenmelidir.

6. Arkeolojik miras varlığının sürdürülebilir korunmasına yönelik olarak üretilecek arkeolojik alan koruma–geliştirme planı kapsamında; “stratejik öncelikli müdahale alanları” ile “geliştirilebilir işlev alanlarını” ve geleceğe dönük mekânsal–işlevsel gelişme stratejilerini tanımlayan ilke planı niteliğindeki “arkeolojik alan koruma–geliştirme yaklaşımı” üretilmelidir.

7. Arkeolojik miras varlığının sürdürülebilir korunmasına yönelik olarak geniş katılımlı bir uzman ekip yönetiminde¹¹, arkeolojik alanda önerilecek mekânsal ve işlevsel kullanım biçimlerine ilişkin uygulama kararlarını tanımlayan “arkeolojik alan koruma–geliştirme planı” hazırlanmalıdır.

¹¹ Türkiye’deki koruma mevzuatı uyarınca, sit alanı statüsündeki koruma alanlarına yönelik planlama çalışmaları “koruma amaçlı imar planları” olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda, sözkonusu plan yapımını üstlenecek müellif ve planlama ekibi için bakınız: 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Resmi Gazete 2004) ve 26.07.2005 tarihli Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulanması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik (Resmi Gazete 2005).

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

8. Arkeolojik miras varlığının gerek bugün gerekse geleceğe dönük kurumsal ve yönetsel sürdürülebilirliğe ilişkin hukuksal çerçeveyi tanımlayan “arkeolojik alan yönetim planı” hazırlanmalı¹² ve arkeolojik alan denetim–yönetim mekanizması niteliğindeki “arkeolojik alan yönetim bürosu” kurulmalıdır.

TEŞEKKÜR

Arkeolojik, tarihsel ve doğal mirasa konu olan değerlerin mekânsal birlikteliği niteliğindeki Konya Alaaddin Tepesi örneklem alanında, geleceğe dönük koruma–geliştirme stratejilerine ilişkin yöntem kurgusunu tanımlamayı amaçlayan bu araştırmanın; gerek yöntem kurgusu gerekse araştırma bulgularının stratejik mekânsal planlama yaklaşımı eşliğinde yorumlanması–tartışılması sürecine görüş ve önerileri ile katkı koyan Selçuk Üniversitesi Mühendislik–Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğretim üyesi Prof. Dr. Güven BİLSEL’e teşekkür edilir.

¹² Koruma alanlarında “yönetim alanı” ve “yönetim planı” kavramları, 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1. maddesi’nde; “*Yönetim alanı; sit alanları, ören yerleri ve etkileşim sahalarının doğal bütünlüğü içerisinde etkin bir şekilde korunması, yaşatılması, değerlendirilmesi, belli bir vizyon ve tema etrafında geliştirilmesi, toplumun kültürel ve eğitsel ihtiyaçlarıyla buluşturulması amacıyla, plânlama ve koruma konusunda yetkili merkezî ve yerel idareler ile sivil toplum kuruluşları arasında eşgüdümü sağlamak için oluşturulan ve sınırları ilgili idarelerin görüşleri alınarak Bakanlıkça belirlenen yerlerdir. Yönetim planı; yönetim alanının korunmasını, yaşatılmasını, değerlendirilmesini sağlamak amacıyla, işletme projesini, kazı plânu ve çevre düzenleme projesi veya koruma amaçlı imar plânını dikkate alarak oluşturulan koruma ve gelişim projesinin, yıllık ve beş yıllık uygulama etaplarını ve bütçesini de gösteren, her beş yılda bir gözden geçirilen plânlardır.*” biçiminde tanımlanmaktadır (Resmi Gazete 2004).

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

KAYNAKLAR

Abicel, M. R. (1988) Konya Alaaddin Camii'nde Yapılan Onarımlar ve Zemin Güçlendirme Çalışmaları ile Alaaddin Tepesinin Sorunları, V. Vakıf Haftası (7–13 Aralık 1987), s.27–70.

Akok, M. (1968) Konya'da Selçuklu Köşkü, Selçuklu Saray ve Köşkleri, *Türk Etnografya Dergisi*, 11, s.47–73.

Akok, M. (1972) Türk Tarih Kurumu Adına Konya Alaaddin Tepesi'nde 1941 Yılında Yapılmış Olan Arkeolojik Kazıda Elde Edilen Mimari Buluntular, VII. Türk Tarih Kongresi (25–29 Eylül 1970), I, Ankara, s.60–63.

Akok, M. (1975) Konya Şehri İçindeki Alaaddin Tepesi'nde Türk Tarih Kurumu Adına Yapılan Arkeolojik Kazıların Mimari Buluntuları, *TTK Belleteni*, XXXIX(154), s.217–224.

Alkan, A.–Çiftçi, Ç. (1994) Konya Alaaddin Tepesinde (Arkeolojik, Doğal ve Tarihi Sit Alanı) Planlama Sorunları, Ulusal Koruma Planlaması Semineri II (29, 30 Eylül, 1 Ekim 1993), İstanbul, s.149–151.

Alp, G. (1984) Konya'da Frig Çağı, Konya, Feyzi Halıcı (haz.), Ankara: Güven Matbaası, s.41–44.

Anonim (1946) Konya'da Yaptırılacak Sinema ve Tiyatro Binası Proje Müsabakası Jüri Raporu, *Arkitekt*, 16(11–12), s.251–255.

Anonim (1948), Konya Valiliği Üç Yıllık İş Programı (1946–1947–1948), II. Kısım, Konya: Konya Valiliği Yayını.

Anonim (1970) Konya Belediyesi 1970 Yılı Başkanlık Çalışma Raporu, Konya: Konya Belediyesi Yayını.

Resmi Gazete (2004) 5226 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu ile Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, Tarih:14.07.2004, Sayı:25535.

Resmi Gazete (2005) Koruma Amaçlı İmar Planları ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi, Uygulaması, Denetimi ve Müelliflerine İlişkin Usul ve Esaslara Ait Yönetmelik, Resmi Gazete, tarih: 26.07.2005, Sayı: 25887.

Arık, R.O. (1941) Alaaddin Tepesi, *Ülkü Halkevi Mecmuası*, 1, 12–15.

Buluç, S. (1996) Konya Alaaddin Tepesi Höyüğü ve Yapılan Arkeolojik Kazılar, XIII. Vakıf Haftası (5–6 Aralık 1995), Konya, s.107–109.

Kaltakçı, M. Y.–Temizci, S. (1991) Konya Alaaddin Camii'nde Yapılan Zemin İyileştirme ve Temel Güçlendirme Çalışmaları ile Alaaddin Tepesi'nin Sorunları, İnşaat Mühendisliğinde Zemin Sempozyumu (15–16 Kasım 1991), İzmir, s.15–25.

Karpuz, H. (1996) Konya Alaaddin Camii ve Konya Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nda Alınan Kararlar ve Neticeleri, XIII. Vakıf Haftası (5–6 Aralık 1995), Konya, s.219–234.

Kömürcüoğlu, A. (1947) Konya İmar Planı Son İzah Raporu, *Arkitekt*, 1(2), s.14–17.

Özcan, K., Yenice, M. S. (2008). Arkeolojik mirasın sürdürülebilirliği: Koruma–geliştirme stratejileri için bir yöntem önerisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* [Bağlantıda]. 5:1. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>

Madran, E. (1991) Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesinde Yasal, Parasal ve Örgütsel Sorunlar ve Olanaklar, Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi I. Ulusal Sempozyumu (14–16 Ekim 1991), Antalya, s.43–44.

Oran, A. S. (1940), Konya Halkevi Binası Projesi, *Arkitekt*, 10(9–10) s.198–202.

Serdaroğlu, Ü. (1990) Arkeolojik Sitlerde Koruma, Kullanma ve Planlama Sorunları, *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurultayı* (14–16 Mart 1990), Ankara, s.69–74

Şehabettin (1934) Konya Şehir Planı Üzerine Etütler, *Arkitekt*, 2, s.46–47; 4, s.121–122; 5, s.145–146.

Tankut, G. (1991) Kentsel Arkeolojik Alanlarda Arkeolojik Değerlerin Kent Hayatına Katılımı, *Korumanın Fiziksel Planlama Boyutu*, Arkeolojik Sit Alanlarının Korunması ve Değerlendirilmesi I. Ulusal Sempozyumu (14–16 Ekim 1991), Antalya, s. 19–24.

Taşçı, Y.–Berksan, H. (1966) Konya Nazım İmar Planı İzah Notları, (Basılmamış Plan Notları), Konya: Konya Belediyesi.